

Hanza.

Po končanem šolskem pouku je mladina hitela na prosto. Stopal sem za otroki in marsikateremu požugal, če se ni vedel dostojno. Vsi so bili že daleč spredaj, samo desetletni Šimnov Žanček je zaostajal. Vedel sem, da bi rad govoril z mano, ker me je že večkrat počakal iz šole gredé. Kmalu sem ga došel.

»Ali ste vi že bili v Beljaku?« me je vprašal.

Premišljeval sem, čemu želi to izvedeti. Omeniti moram, da je govoril ta Šimnov Žanček v stavkih brez vsake zveze, da je bil precej trmast deček in izjema med drugimi učenci. Precej debela glava s črnimi lasmi se mu je nemirno gibala sem pa tja, in tudi oči ni imel pravilno uravnanih. Obračal jih je samo naprej in navzgor, navzdol jih pa ni mogel obrniti. Zato ni videl stvari, ki so bile pod njim. Poleg tega bi bil potreboval koga, ki bi ga bil večkrat obrisal okoli ust in pod nosom. Govoril je počasi in v posameznih zlogih. Tudi ni bil oblagodarjen s sijajnimi duševnimi lastnostmi. Pravzaprav pa ga je malokdo klical za Žančka. Prijelo se ga je ime Hanza, in s tem imenom ga je poznala vsa naša vas. Iskra je skrita v kamenu, treba jo je samo izkresati. Morebiti bi se bil tudi iz Hanza polagoma izkresal razum. Toda prišlo je drugače.

Na vprašanje, če sem bil že v Beljaku, sem pritrnil, da sem že bil.

»Jaz — bom — tudi — šel,« je rekel počasi in s poudarkom.

»Sam ne moreš tako daleč. V Beljak je pet ur.«

»Bom šel kar čez planino.«

»Kaj boš delal tam?«

»V Beljaku je Kristus, ki mu rasteta nogi. Zdaj sta mu zrastle samo še do kolen.«

»Kdo ti je to pravil?« sem vprašal.

»Kotnikova Mina, ki je bila že večkrat v Beljaku. Cvetice bom nesel tja in jih povil Kristusu okoli nog. Ali znate vi povest o Katarinici?« — me je vprašal in uprl vame svoj poševni pogled.

»Le povej jo!« sem mu dejal. — Tedaj je začel:

»Katarinca je po planinci hodila — rožice trgala — kranceljce sple-tala — jih usmiljenemu Jezusu pošiljala — in mu rekla: »Pokaži meni pet krvavih ran, ki so ti jih Judje dali, ker niso Boga spoznali.«

»Kje si slišal to povest?«

»S staro materjo jo vsak večer moliva. Ko bosta pa nogi zrastle, je rekla Mina, bo pa konec sveta.«

Potem je Hanza poskočil in zavriskal ter letel pred mano, da mu je opletala šolska torba na vse strani. Kmalu ga nisem več videl. Čuden fant, kaj bo ž njim?

Od tistega časa je preteklo teden dni. Ko sem prišel spet v šolo, so vpili otroci: »Hanza se je zgubil!« Vsa objokana je nato prihitela tudi njegova mati in pripovedovala:

»Včeraj zjutraj je šel od doma, pa ga še danes ni nazaj. In nikomur ni nič povedal, kam je namenjen, čeprav sem mu večkrat rekla, da je v Beljak predaleč in da sam ne more priti tja.«

Še tisti dan se je raznesel glas, da je bil Hanza na vrhu planine. Videl ga je Bregarjev pastir in vprašal, kam da gre. Rekel je, da v Beljak.

Zvečer sem šel k Bregarju ter izvedel, da je bil Hanza res na planini. Pastir mu je razkazoval Ziljsko dolino in vse druge kraje, ki sta jih videla s te višine. Gledala sta Veliki Klek (3798 m), najvišjo goro Visokih Tur. Čeprav meseca junija, je bil njegov vrh pokrit s snegom. V bližini pred njima se je vzdigoval skalnati Dobrač (2167 m), ob koncu Dobrača pa je bila posejana na planjavi med Ziljo in Dravo množica hiš. To je bil Beljak. Lepo sta videla zvonik mestne cerkve, v predmestju pa cerkev sv. Križa z dvema zvonikoma in s kupolo. Hanza je bil zelo dobre volje. Okoli klobuka je imel nataknjeno ravšje (rododendron), v roki pa je držal velik šop cvetic, ki jih bo ovil okrog Kristusovih nog v beljaški predmestni cerkvi. Pastir mu je rekel, naj nikar ne hodi tja, ker ne pozna potov, toda Hanza ni nič več govoril z njim. Kar spustil se je po stezi navzdol. Pastir je še klical za njim, naj gre nazaj, pa fant je šel svojo pot. To je bilo ob desetih dopoldne. Pričakovali smo, kdaj pride nazaj. Pa ga ni bilo. Ljudje so različno sodili.

»Kar gnalo ga je v pogubo,« so rekli eni.

Drugi so oporekali, češ: »Kako bi mogel iti v pogubo, če je šel na božjo pot?«

Tretji so govorili: »Fant je bil trmast in tudi ne bistrega razuma. Mati bi bila imela velike težave z njim, če bi bil dorastel. Nič prida bi ne bilo iz njega.«

Slednjič so pa vsi sprevideli, da ni časa za presojevanje, ampak za delo.

Najprej smo poslali zanesljivega človeka v Beljak, ki naj bi popraševal v cerkvi sv. Križa in v okolici po dečku. Potem smo dali oznaniti po vseh župnijah Spodnje Ziljske doline, da pogrešamo fanta, ki smo ga opisali po njegovih lastnostih. Pa vsa poizvedovanja so bila brezuspešna.

Tedaj nas je šlo kakih 40 domačinov Hanza iskati. Na vrhu planine smo se razdelili v manjše oddelke, da bi dobili bolj gotovo sled za dečkom. Gora ima proti Ziljski dolini globoko in strme zareze jarke, zato je bilo iskanje zelo težavno. Dobro so nam služili daljnogledi. Z njimi smo videli prav do dna grabnov, kamor skoro ni bilo mogoče priti. Ker je Hanza obračal oči samo naprej in navzgor, navzdol pa ne, smo sodili, da je bržkone zdrsnil v kak prepad. Neki oddelek je dobil v gozdu drvarje, ki so rekli, da je šel deček mimo, pa ni nobenega nič vprašal. To je bil zadnji sled za njim. — —

Minila so tri leta po tem dogodku. Stvar seveda še ni bila pozabljena, vendar ni nihče več pričakoval, da bi se še kaj izvedelo o dečku. Kar pride nekega dne mlinar iz Ziljske doline v našo vas in vzame iz nahrbtnika nekaj okroglega. Bila je oglodana mrtvaška glava. Mlinar je

rekel, da jo je ujel v narastli vodi, ki je pritekla z gorovja. Mati jo je nekaj časa ogledovala in spoznala na zobeh, da je glava njenega sina. Zagreblji smo jo v blagoslovljeno zemljo. Ime pogrešanca pa sem izbrisal iz knjige živih ter vpisal v knjigo mrtvih.

Hanza, ki ni mogel priti k sv. Križu v Beljak, je prišel k usmiljenemu Jezusu v nebesa.

Leop. Turšič:

Trpin.

Na rokah žulji, na čelu znoj,
a duša mi polna je volje jeklene —
tako se za ljubljeno grudo borim,
nikdar mi v trpljenju pogum ne ovene.

Zasine jutro — srce koprni
po zlati solnčni planjavi,
in orjem in sejem, dokler mi večer
utrujenih rok ne ustavi.

Pripet, zakovan sem v to trdo zemljo
s trpljenjem, krvjó napojeno,
in zemlja bi rada mi vračala trud
z ljubeznijo vdano, iskreno...

Pa kaj, ko na njene zaklade preži
mi mačeha — temna nesreča;
vsak dan so razjarjene njene oči
in njena beseda grozeča.

In pada mi v žilah jeklena moč,
in duša drhti nepokoja:
„Usmiljeni Bog, obvaruj pred njo
očetovska roka me Tvoja!“

